herpy

AGAMER

Hydrosaurus amboinensis

Hydrosaurus amboinensis er en stor, semiakvatisk agame fra Molukkene og Ny-Guinea. Hannen har en kam i nakken og et høyt seil på halen. Den blir 60-120 cm, soler seg i grener over vannet og kaster seg ut i det ved fare. Den krever et svært stort, varmt og fuktig terrarium med en dyp vanndel og kraftig UVB.

Familie: Agamidae Engelsk: Sailfin Lizard Tidligere navn: *Lacerta amboinensis; Lophura amboinensis* Publisert 16. november 2026

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**60-120 cm** total lengde inkl. hale
Levealder	**15-25 år**
Aktiv	**Om dagen**
Levevis	**Trelevende og semiakvatisk**
Biotop	**Regnskog og våtmark**
Vanskelighetsgrad	**Ekspert**

STELL

Min. terrarium	**200 × 80 × 150 cm** L × B × H for 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**26-32 °C**
Varmeplass	**35-45 °C**
Temperatur, natt	**24-27 °C**
Luftfuktighet	**75-90 %**
Vann	**Akvaterrarium** dybde 30-50 cm
UVB	**Nødvendig** Ferguson-sone 3
Kosthold	**Insekter, frukt, planter og virveldyr**
Holdes	**Alene, parvis eller én hann med flere hunner**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kullstørrelse	**2-8 egg**
Inkubasjon	**60-75 dager** ved 28-30 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Ikke listet**
EU-vedlegg	**Ikke listet**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Hydrosaurus amboinensis er en kraftig, sammentrykt agame med høy kropp, lang hale og lange tær. Hannen har en kam i nakken og et høyt, oppreist seil på den fremre delen av halen, som brukes til å vise seg frem og som ror og finne i vannet. Fargene er mørke, oliven og brune med lysere tegninger. Hunnene er omtrent en tredjedel mindre og har bare en lav kam og et lavt seil. Arten ble beskrevet i 1768 etter dyr fra Ambon, som også har gitt den navnet sitt.

Voksne dyr blir typisk 60-90 cm inkludert hale, og store hanner når 105-120 cm. En voksen hann veier omtrent 1,4-2,3 kg. Sammen med *H. pustulatus* hører arten til de største i slekten.

Slekten *Hydrosaurus* teller fem arter. Frem til 2020 ble dyrene fra Sulawesi regnet til *H. amboinensis*, men da ble *H. microlophus* og *H. celebensis* reist som egne arter, og *H. amboinensis* er nå begrenset til de sentrale Molukkene og Ny-Guinea. *H. weberi* fra Halmahera har lenge vært en selvstendig art. Eldre litteratur og handelsnavn bruker derfor *H. amboinensis* om dyr som i dag hører til andre arter, så få opplyst opprinnelsen ved kjøp. Det finnes nesten ingen særskilte stelleopplysninger for arten; stelledelen bygger på erfaringer med slekten, særlig *H. pustulatus*.

Det er en nervøs, rask og kraftig øgle som ikke egner seg til håndtering. Den krever et svært stort terrarium, høy varme, høy fuktighet, UVB og en stor vanndel, og den kan bli 15-25 år gammel i fangenskap. Arten er bare for erfarne holdere med god plass.

Les mer: Lys og UVB

Utbredelse og leveområde

Hydrosaurus amboinensis lever på de sentrale Molukkene i Øst-Indonesia, blant annet på Ambon og Seram, og på Ny-Guinea, både i den indonesiske delen og i Papua Ny-Guinea. Typelokaliteten er Ambon. Bestandene på Sulawesi hører nå til *H. microlophus* og *H. celebensis*, og på Halmahera lever *H. weberi*, så eldre kart som viser arten der, er foreldet. Den nøyaktige utbredelsen på Ny-Guinea er dårlig kjent.

> **Naturlig utbredelse:** Indonesia og Papua Ny-Guinea.

LEVEOMRÅDE

Hydrosaurus amboinensis lever i lavlandet langs elver og bekker i tropisk skog, i kystskog og mangrove. Den er dagaktiv og soler seg i grener som henger ut over vannet. Ved fare løper den ned i vannet, svømmer bort og kan bli lenge på bunnen til faren har drevet over. Den klatrer også i trær og busker ved vannet.

Klimaet er varmt og fuktig hele året. Hunnen graver eggene sine ned i jorden nær vannet. Arten er altetende og spiser skudd, blader, blomster, frukt, insekter, krepsdyr og små dyr. Artens levesett i naturen er lite undersøkt og ligner det hos *H. pustulatus*.

Stell

TERRARIET

Et voksent dyr trenger et terrarium på minst 150 × 75 × 150 cm (lengde × bredde × høyde), og 200 × 80 × 150 cm er bedre. Målene er store fordi dyret både trenger en vanndel som dekker opptil to tredjedeler av bunnen, en landdel og høytliggende solplasser, og fordi et voksent dyr lett blir en meter langt. Det krever et hjemmebygd terrarium eller et innredet rom; standardterrarier fra handelen er for små. Til et par eller en trio må hvert mål være 60-90 cm større. Unger kan bo i omtrent 120 × 50 × 70 cm med en mindre vanndel, men vokser raskt ut av det.

Arten lever både i trærne og i vannet og hopper ofte ned i vannet fra stor høyde. Innred derfor med vannrette og skrå grener som er minst like tykke som dyrets kropp, og med hyller langs veggene i ulike høyder. Grenene skal henge ut over vannet, slik at dyret kan flykte ned i det. Vannet må være minst 30 cm dypt, slik at det tar av for fallet; på grunt vann kan dyret slå seg. Gjør plass på landdelen til en fôrskål og, hvis det er hunner, et sted å legge egg.

Bunnsubstratet må tåle høy luftfuktighet uten å råtne: ren sypressbark, andre barkblandinger til fuktelskende krypdyr eller like deler gjødselfri jord, sand og fuktet kokosfiber i et lag på noen få centimeter. Dekk til alle sider unntatt fronten, og sett en 30 cm høy avskjerming nederst på fronten. Det gir trygghet og forebygger at dyret gnager snuten til blods mot glasset. Terrariet må kunne låses, for dyret er raskt og nervøst.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon

TEMPERATUR

Hydrosaurus amboinensis er en tropisk art og skal ha en tydelig gradient. Luften holdes på 26-32 °C om dagen, og solplassen over en yndlingsgren eller en høy hylle skal ha en overflatetemperatur på 35-45 °C, målt med et infrarødt termometer. Angivelsene for solplassen varierer fra omtrent 35 °C til omtrent 46 °C, så start i den lave enden og følg dyret: et dyr som hele tiden søker bort fra solplassen eller ned i vannet, har det for varmt. Om natten faller temperaturen til 24-27 °C.

Bruk halogenspotter i keramiske fatninger over solplassen i den øverste delen av terrariet, og sett gitter rundt dem, slik at dyret ikke kan røre pæren. Keramiske varmeelementer holder på varmen om natten og i den kalde tiden uten å lyse. Varmekabler under bunnen kan hjelpe, men bare hvis de monteres etter produsentens anvisning, for forbrenninger og brann er en reell risiko. Bruk termostat på alle varmekilder, og mål med digitale termometre både ved solplassen og i den kjølige delen.

Dyret skal alltid kunne søke bort fra varmen, og det kjøler seg gjerne ned i vannet.

Les mer: Varme og temperatur

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Luftfuktigheten skal ligge på minst 75 %, gjerne 75-90 %. Høy fuktighet er avgjørende for at hudskiftet går rent, også på kam, seil, pigger og tær. Sprøyt terrariet minst én gang om dagen, eller bruk et tåke- eller regnanlegg, og hold bunnsubstratet jevnt fuktig. Den store vanndelen fordamper hele tiden og hjelper mye.

Fuktighet og varme får mugg og bakterier til å vokse. Sørg for ventilasjon både høyt og lavt, og bytt bunnsubstratet når det blir surt eller lukter. For tørr luft gir gammel hud som sitter fast på kam, tær og hale.

VANN OG VANNKVALITET

Hydrosaurus amboinensis bruker vannet til å svømme, flykte, kjøle seg ned og drikke. Vanndelen skal være så stor at dyret kan dykke og svømme fritt, og minst 30 cm dyp; opptil to tredjedeler av bunnen kan være vann. Sørg for at dyret lett kan komme opp igjen via steiner, røtter eller en skråning.

Dyret avfører seg i vannet og drikker av det, så vannet må skiftes daglig, og vanndelen må rengjøres grundig jevnlig. Et kraftig filter avlaster, men erstatter ikke vannskiftet. Bruk rent vann fra springen ved romtemperatur.

LYS OG UVB

Hydrosaurus amboinensis er dagaktiv og soler seg, så den trenger kraftig lys og UVB. Bruk et kraftig UVB-rør (T5 HO, 10-12 %) i en reflekterende armatur som dekker en stor del av solplassens område. Ferguson-sone 3 passer for en dagaktiv art som soler seg i skogkanter og langs bekker; sonen er ikke fastlagt for slekten og er et anslag. Sikt mot en UV-indeks på omtrent 3-5 ved dyrets rygg på solplassen og lavere i skyggen, kontroller med en UV-måler, og skift røret etter produsentens anvisning, typisk hver 12. måned.

Nett og glass demper UVB, så monter røret inne i terrariet med gitter rundt, eller over et grovt nett. Hold 12 timers lys om dagen hele året, styrt av en tidsbryter. Et ekstra dagslysrør eller en LED på 5000-6500 K gir et lyst, naturlig terrarium.

FÔRING

Hydrosaurus amboinensis er altetende. I naturen spiser den skudd, blader, blomster, frukt, insekter, krepsdyr og små virveldyr. I terrariet består kosten av planter og en moderat mengde animalsk føde.

Gi planter hver dag, for eksempel løvetann, brennesle, kløver, ruccola, grønnkål, kinakål, krydderurter og spiselige blomster, supplert med revet gulrot, erter, bønner og gresskar og litt frukt som bær, melon og banan. Hakk det fint til unger, og la skålen stå fremme hele dagen. Ferdigfôr til skjeggagamer er et godt tillegg.

Unger får insekter (sirisser, kakerlakker, gresshopper, supermelorm) hver dag eller annenhver dag og planter hver dag. Voksne får insekter et par ganger i uken og av og til en liten mus, reker, ferskvannskreps eller en renset fisk. Insektene skal være godt fôret og støvet med kalk; gi kalk med D3 og vitaminer én til to ganger i uken, og ekstra kalk til hunner som legger egg. For mye animalsk føde gir fedme. Dyret tar gjerne føde fra en pinsett, og det skaper tillit.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

ATFERD OG HÅNDTERING

Hydrosaurus amboinensis er nervøs og sprettende. Ved fare løper den, ofte på bakbena, ned i vannet og blir på bunnen til faren har drevet over. I terrariet kaster en skremt øgle seg mot glasset og sliter snuten. Avskjerming, mange gjemmesteder og ro rundt terrariet er derfor det viktigste.

Dyret blir roligere med tiden, men det er ikke et dyr til daglig håndtering. Beveg deg langsomt ved terrariet, og bruk håndfôring til å bygge opp tillit. Må dyret flyttes, løft det rolig opp nedenfra i stedet for å jage det rundt: et jaget dyr stresses, og de lange klørne river. Når det først er løftet opp, faller det normalt raskt til ro. Det vrir seg og klorer, men biter sjelden.

To hanner kan ikke holdes sammen. Et par eller en hann med to hunner kan holdes i et svært stort anlegg, men dyrene må kunne skilles fra hverandre hvis det oppstår stress eller skader. Som alle krypdyr kan dyret bære salmonella, så vask hendene etter kontakt med dyr, terrarium og vann.

Les mer: Karantene og hygiene

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hannene av *Hydrosaurus amboinensis* har større hode, høyere kam og et mye høyere haleseil enn hunnene, og de er omtrent en tredjedel større. Hos hunnen er seilet bare en lav bremme. Unge dyr kan ikke kjønnsbestemmes sikkert; kjønnene sees først tydelig når dyrene er godt halvvoksne.

Alderen ved kjønnsmodning er ikke dokumentert. Sett bare fullvoksne dyr i god kondisjon i avl; en for ung eller mager hun tæres av eggleggingen.

PARRING

Om paringen hos *Hydrosaurus amboinensis* vet man bare lite. Hannen viser seg frem med kam og seil og får kraftigere farger i yngletiden. I naturen klekkes ungene i regntiden. Hva som utløser paring i fangenskap, er ikke dokumentert.

Et par eller en hann med to hunner krever et svært stort terrarium med mange gjemmesteder, slik at hunnene kan trekke seg bort fra hannen. Hold øye med dyrene, og skill dem hvis en hun får sår eller slutter å spise. Gi hunnene ekstra kalk og rikelig med fôr før og etter paringen.

EGGLEGGING OG KULL

Hunnen legger 2-8 egg per kull; tallet er kjent fra *H. pustulatus* og *H. weberi*, ikke fra selve arten. Normalt legger hun ett kull per sesong, i gode år flere. I naturen graver hun en grunn grop i jorden nær vannet, men over flomgrensen.

Gi hunnen en eggleggingskasse på landdelen med fuktig, løs jord og sand, minst 30 cm dyp, og dekk den delvis, slik at hun føler seg trygg. Uten et egnet sted kan hun holde eggene tilbake, og det kan bli livstruende; kontakt en dyrlege hvis hun virker anstrengt eller ikke får lagt. Hunner kan legge ubefruktede egg uten hann.

INKUBASJON

Ta eggene forsiktig opp uten å vende dem, og legg dem halvt nedgravd i fuktig vermikulitt eller perlitt (omtrent like deler materiale og vann etter vekt) i en lukket boks. Rugetiden er ikke dokumentert for *H. amboinensis*; for *Hydrosaurus weberi* er den omtrent 65 dager, og 60-75 dager ved 28-30 °C er et anslag. Hold temperaturen stabil.

Sjekk boksen jevnlig for mugg, og fjern egg som blir muggne eller faller sammen.

OPPDRETT AV UNGER

Ungene er selvstendige fra første dag og kan løpe over vannoverflaten på de flate tærne. Sett dem i et terrarium på omtrent 120 × 50 × 70 cm med grener, en liten vanndel og mange gjemmesteder, og skjerm av sidene, slik at de ikke sliter snuten. Uten bunnsubstrat er terrariet lett å holde rent; fuktigheten holdes med sprøyting og vann.

Fôr hver dag med små insekter, støvet med kalk, og finhakkede planter, og gi UVB fra første dag. Ungene vokser raskt og må flyttes til større terrarier i takt med veksten. Hanner blir territorielle, så del ungene når det oppstår slagsmål.

Helse og vanlige feil

De fleste problemer hos *Hydrosaurus amboinensis* skyldes stellet: for lite varme, for lite UVB, for tørr luft eller ensidig fôr. Typiske problemer er:

- Skjørt skjelett (metabolsk beinsykdom) ved for lite UVB og kalk.
- Snuteskader når dyret løper inn i glasset. Skjerm av sidene, og gi ro.
- Hud som sitter fast på kam, tær og hale, ved for tørr luft.
- Forbrenninger fra varmelamper uten gitter og fra varmekabler.
- Skader etter hopp ned i for grunt vann.
- Hud- og munninfeksjoner ved skittent vann eller vått, surt bunnsubstrat.
- Fedme ved for mye animalsk føde.
- Eggleggingsproblemer hos hunner uten egnet eggleggingssted.
- Innvollsorm og andre parasitter, særlig hos villfangede dyr. Hold nye dyr i karantene, og få en avføringsprøve undersøkt.

Et friskt dyr har klare øyne, fyldig kropp og hale og en hel kam og et helt seil. Det spiser regelmessig, soler seg og søker vannet når det blir skremt. Krypdyr skjuler sykdom lenge, så kontakt en dyrlege med erfaring med krypdyr hvis dyret går ned i vekt, ikke spiser, har sår eller hevelser eller sitter med åpen munn.

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.